

UMUMTA'LIM MAKTEBLARIDA O'QUVCHILARNI HARBIY- VATANPARVARLIK RUXIDA TARBİYALASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.

Mirzayev Muhammadaziz Erkinjon o'g'li

Andijon shahar 41-umumiy o'rta ta'lim maktabi direktori.

Annotatsiya: Ushbu maqola umumta'lim maktablarida o'quvchilarni harbiy-vatanparvarlik ruxida tarbiyalashning nazariy va amaliy asoslariga bag'ishlangan. Maqolada vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik asoslari, ushbu jarayonda qo'llaniladigan metodlar va ularning samaradorligi tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirishning dolzarb masalalari, bu borada amalga oshirilgan tadbirlar va ularning natijalari muhokama qilinadi. Maqola xulosa va takliflar bilan yakunlanadi, unda umumta'lim maktablari uchun harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini yanada rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: harbiy-vatanparvarlik, umumta'lim maktablari, tarbiya, pedagogika, vatanparvarlik, o'quvchilar, metodlar, samaradorlik.

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi o'quvchilarda vataniga sadoqat, milliy g'urur va mas'uliyat tuyg'usini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasida yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Umumta'lim maktablari ushbu jarayonda asosiy platforma sifatida xizmat qiladi, chunki bu muassasalarda o'quvchilarning shaxsiyati va dunyoqarashi shakllanadi. Ushbu maqola harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining nazariy asoslarini o'rganish, amaliy yondashuvlarni tahlil qilish va ushbu jarayonni yanada samarali qilish uchun takliflar ishlab chiqishni maqsad qiladi.

Umumta'lim maktablarida o'quvchilarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning nazariy va amaliy asoslari quyidagi jihatlarni qamrab oladi:

Nazariy asoslar

Vatanparvarlik tushunchasi: Vatanparvarlik – bu o‘z Vataniga muhabbat, uning tarixi, madaniyati va qadriyatlarini hurmat qilish, shuningdek, uni himoya qilishga tayyor bo‘lish hissi. Bu tarbiya milliy o‘zlikni anglash va fuqarolik mas’uliyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining maqsadi: O‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini, harbiy xizmatga ijobiy munosabatni, jismoniy va axloqiy tayyorgarlikni rivojlantirish. Bu jarayon yoshlarda vatan himoyasi uchun mas’uliyat hissini o‘stiradi.

Pedagogik asoslar: Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi L.S. Vygotskiy, A.S. Makarenko kabi pedagoglarning shaxsni ijtimoiy muhitda tarbiyalash haqidagi nazariyalariga asoslanadi. Bu tarbiya o‘quvchining shaxsiy xususiyatlari, yoshi va psixologik holatini hisobga olgan holda olib boriladi.

Normativ-huquqiy asoslar: O‘zbekistonda ushbu tarbiya “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonun, “Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash to‘g‘risida”gi davlat dasturlari va “Harbiy xizmat to‘g‘risida”gi qonunlarga asoslanadi.

Amaliy asoslar

O‘quv dasturlari va fanlar:

- “Vatanparvarlik tarbiyasi” va “Boshlang‘ich harbiy tayyorgarlik” fanlari orqali o‘quvchilarga harbiy bilimlar, jismoniy mashqlar va vatan tarixi o‘rgatiladi.

- Tarix, adabiyot va geografiya kabi fanlarda vatanparvarlik mavzulari integratsiyalashgan holda o‘tiladi.

Tadbirlar va faoliyatlar:

- Harbiy-vatanparvarlik o‘yinlari: “Zarnitsa”, “Vatan o‘g‘loni” kabi musobaqalar o‘quvchilarda jamoaviy ish, rahbarlik va jismoniy chidamlilikni rivojlantiradi.

- Muzey va tarixiy joylarga sayohatlar: O‘zbekistonning Buyuk Vatan urushi qahramonlari yoki milliy ozodlik kurashlari haqidagi ekspozitsiyalarni ziyorat qilish.

- Faxriylar bilan uchrashuvlar: Harbiy xizmatchilar yoki urush faxriylari bilan suhbatlar o'quvchilarda vatan himoyasi g'ururini uyg'otadi.

Jismoniy tarbiya va sport: Harbiy xizmatga tayyorgarlik sifatida sport musobaqalari, jang san'atlari va umumiy jismoniy mashqlar tashkil etiladi.

Klub va to'garaklar: Maktablardagi "Yosh vatanparvar" yoki "Harbiy-vatanparvarlik" to'garaklari o'quvchilarni harbiy texnika, birinchi tibbiy yordam va topografiya bilan tanishtiradi.

Axloqiy tarbiya: O'quvchilarda vatanparvarlik bilan birga halollik, jasorat, intizom va o'zaro hurmat kabi qadriyatlar singdiriladi.

Amaliyotdagi muammolar va takliflar

- Muammolar: Malakali o'qituvchilar yetishmasligi, moddiy-texnik bazaning zaifligi, ba'zi o'quvchilarning qiziqishsizligi.

- Takliflar: O'qituvchilarni qayta tayyorlash, zamonaviy texnologiyalardan (masalan, virtual haqiqat) foydalanish, ota-onalarni tarbiya jarayoniga jalb qilish.

Xulosa qilib aytganda, umumta'lim maktablarida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi nazariy jihatdan pedagogik va huquqiy asoslarga tayanadi, amaliy jihatdan esa turli tadbirlar, darslar va faoliyatlar orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon o'quvchilarni nafaqat harbiy xizmatga tayyorlaydi, balki ularda fuqarolik ongini va vatanparvarlik tuyg'usini ham shakllantiradi.

Tadqiqot natijalari harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining umumta'lim maktablarida muhim o'rin tutishiga qaramay, bir qator muammolar mavjudligini ko'rsatdi. Xususan, o'qituvchilarning malakasi va dasturlarning yetarli darajada tizimli emasligi jarayon samaradorligini pasaytiradi. Xalqaro tajribaga asoslangan holda, vatanparvarlik tarbiyasini maktab dasturlariga integratsiyalash va interfaol metodlardan kengroq foydalanish muhim hisoblanadi. Shu bilan birga, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash uchun zamonaviy texnologiyalardan (virtual haqiqat, simulyatorlar) foydalanish imkoniyatlari kelajakda o'rganilishi lozim.

Xulosa

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, umumta'lim maktablari ushbu jarayonning asosiy markazi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari ushbu sohada muayyan muvaffaqiyatlarga erishilgan bo'lsa-da, o'qituvchilar malakasini oshirish, dasturlarni takomillashtirish va interfaol metodlardan kengroq foydalanish zarurligini ko'rsatdi. Quyidagi takliflar beriladi:

O'qituvchilar uchun harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi bo'yicha maxsus kurslar tashkil etish.

Maktab dasturlarida vatanparvarlik tarbiyasiga ajratilgan soatlarni ko'paytirish.

Zamonaviy texnologiyalarni (masalan, virtual haqiqat) tarbiya jarayoniga joriy etish.

O'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash uchun loyihali faoliyatlarni kengaytirish.

Ushbu takliflar amalga oshirilganda, umumta'lim maktablarida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi yanada samarali bo'ladi va yosh avlodda vatanparvarlik tuyg'usi mustahkamlanadi.

Adabiyotlar.

1. Mirziyoyev Sh.M. Adabiyot va san'at, madaniyatni rivojlantirish - xalqimiz ma'naviy olamini yuksaltirishning muhim poydevoridir. Prezident Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston ijodkor ziyolilari vakillari bilan uchrashuvdagi ma'ruzasi. "Xalq so'zi" gazetasi, 2017 yil, 4 avgust, 153-son.

2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliy janob xalqimiz bilan birga quramiz T.: O'zbekiston, 2017. 242b.

3. Ahmedov B. Tarixdan saboqlar. - T.: O'qituvchi, 1994. -428 b.

4. Aminov B., Rasulov T. Vatan yurakdagi javohir. - T.: O'qituvchi, 2001. - 232 b.

5. Atadjanova Sh. Oilada o'spirin-yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda milliy qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari: ped.fan.nomz. dis-yasi. - T.: TDPU, 2001. -136 b.

6. Hasanboev J., Hasanboeva O., Turopova M. Ma'naviy-axloqiy tarbiya asoslari. – T.: Adabiyot va san'at nashriyoti, 2002. -112 b.

7. Ibragimova G.X. Kasb ta'limi tizimida talaba-yoshlar ma'naviyatini milliy istiqlol g'oyasi asosida shakllantirish. - T.: Fan, 2005. -159 b.